

A tisztítótűz mélyétől a Föld végső határáig

– Néhány gondolat a Segítő Nővérek Kongregációjáról

1992-ben új szerzetes közösség jelent meg a Gyulafehérvári Egyházmegyében: a Segítőnővérek Kongregációja, egy szent ignáci lelkiségű, pápai jogú, nemzetközi rend. A közösség – amelynek teljes, történelmi neve: a Tisztítótűzben Szenvedő Lelkeket Segítő Nővérek – alapkarizmája kíséreni a tisztulás útját járó embereket, különösen a legelhagyatottabbakat, vagy leginkább rászorulókat az élet minden területén és – az imán, valamint a munka és szenvedés felajánlásán keresztül – a halál után is.

A rend történetének kezdetei

A közösséget 1856-ban, Párizsban alapította az észak-franciaországi, polgári családból származó Eugenie Smet (későbbi, rendi nevén: Gondviselésről nevezett Mária), aki a szentignáci lelkiségű Sacre Cœur közösség gimnáziumában végezte középiskolai tanulmányait. Az isteni sugallat – amely belső indíttatásban és külső jelekben egyaránt megmutatkozott – arra ösztönözte őt, hogy egy olyan korban, amelyben a küzdő egyház „minden gondjának orvoslására vannak közösségek”, ő a szenvedő egyháznak szentelje magát. Erre a célra, nevezetesen a tisztítótűzben szenvedő lelkek javára először imaközösséget hozott létre, majd megalapította az új szerzetesrendet. 1857. novemberében rátalált első jezsuita lelki kísérőjére P. Basuiou SJ személyében, aki arra a feladatra is vállalkozott, hogy saját rendjének szabályzatát átdolgozza az új közösségre. 1919-ben August Hamon jezsuita, Gondviselésről Nevezett Boldog Máriáról írt életrajzában merésznek nevezi rendtársának ezt a vállalkozását, hiszen „Szent Ignác férfiaknak írt, és még ha – Isten kegyelmének segítségével – mind az emberi szellem és lélek mind a természetfölötti élet mégoly ismeretével is írt, (...) ebből még nem következik, hogy nők is ugyanazzal a könnyedséggel viselik ezt a terhet”¹. Az új közösség alapítónőjével és az ő legközelebbi munkatársával együttműködésben megszületett mű, az 1859. március 25-én hivatalosan elfogadott Konstitúció azonban kiállta a gyakorlat próbáját².

A nővérek kezdetben otthonukban látogatták meg, és saját környezetükben ápolták, segítették a legszegényebbeket – egy munkaterület, amely abban a korban nem volt nyilvánvaló. Az induló közösség lelki irányultsága azonban nem engedte meg, hogy ez a feladat, bármennyire fontos is volt, kizárólagos tevékenységi területévé váljék.³ Bár az Társaság 1867-es Tervezetének XXII. pontja még a szegény betegek gyógyítását említi⁴, mint olyan tevékenységet, amelynek kizárólagosan szentelik magukat a nővérek, már az 1873-as Konstitúció elhagyja ezt a kizárólagosságot és nemcsak a katekézisiről beszél, hanem a környezet megfigyeléséből kiinduló megkülönböztetésre is buzdít⁵. Ami azonban végigkíséri a rend történetét az az elhagyottak, elfeledettek felé fordulás, a jelenlét az emberek között, saját környezetükben való felkeresésük, és a szolgálatnak, bármi legyen is az – beteggondozás, szociális segítségnyújtás, katekézis, lelki kíséret, tanítás stb. – a helyzetükre való alkalmazása, körülményeik, igényeik és a kor szükségleteinek figyelembe vétele. A minden kor segítőnővéreihez intézett legfőbb felhívás pedig a következő: szeretetük ne ismerjen határt, hanem merjen elmenni „a tisztítótűz mélyétől a Föld végső határáig” (Konstitúció/Szabályzat, a továbbiakban: Sz 18).

Az új szerzetesrend második közössége 1963-ban Nantesban jött létre. A társaság már fennállásának első évtizedében számos meghívást kapott nemcsak Franciaország különböző vidékeiről, hanem más európai országokból, sőt Algériából és Nagaszakiból is, az alapítónó azonban mindig megelégedett a következő válasszal: „először a gyökereinket kell megerősítenünk”. Amikor azonban, 11 évvel az alapítás után, 1867-ben egy kínai jezsuita püspök gondviselésszerűen rátalált a közösségre, és annak a meggyőződésének adott hangot, hogy ez az a szerzetesrend, amelyben ő a kínai misszió számára segítőkre talál, Gondviselésről nevezett Mária, rendi nevéhez ismételtelen hűen, a Gondviselés jeleire figyelt, majd a szent ignáci lelkiségben jól ismert megkülönböztetési folyamatot a közösség misszióra nyitott tagjaival együtt végigjárva, beleegyezett a nagy kalandba és 6 nővért Kínába küldött, megnyitva ezzel a közösség fizikai határait, és elfogadva azt, hogy a közösség tagjainak az „egész világ számára segítőknek kell lenniük”⁶. 1869-ben megtörtént az első, Franciaországon kívüli európai alapítás is, Bruxellesben. A korán nemzetközivé vált közösségben „kezdetől napjainkig igazi katolikus családi hangulat uralkodott, amely – az apostol szavaival élve –, nem ismert különbséget római, görög és barbár között”⁷, de ugyanakkor a sokféle kultúrából, országból összegyűlt, erős egyéniségű, nagyon különböző nővérek között „az összekötő kapocs nem az egyszínűség volt, hanem egy nagyfokú tágasság és a világ egyetemes szemlélete, erőteljes misszionárius buzgósággal egyesítve”⁸.

Gondviselésről nevezett Mária 1871. február 7-én halt meg meg rákban; 1957. május 26-án avatta boldoggá XII. Piusz pápa.

A rend – bár létszámát tekintve sohasem volt nagy és jelenleg csak mintegy 600 tagot számol – négy kontinens 24 országában van jelen.

A Közép-Európai Tartomány

pillanatnyilag öt ország – Ausztria, Németország, Magyarország, Románia/Erdély és India – közösségeiből áll.

A Segítónővérek 1897-ben telepedtek le Ausztriában, Bécsben – a császári család egyik tagjának, Maria Immaculata főhercegnőnek a kezdeményezésére⁹. A II. Vatikáni Zsinat előtt már elindult decentralizálási folyamat során, 1968-ban megalakult – Bécs központtal – a Közép-Európai Tartomány, amely virágzó fejlődésnek indult. A kolostori életformáról a kisközösségre való fokozatos áttérés új kezdeményezéseket tett lehetővé: először Ausztriában, majd 1982-ben megalakult az első németországi közösség is, Münchenben, 1989-ben pedig elkezdődött a segítónővéri jelenlét Magyarországon, Budapesten. Az elkövetkező években további két országra terjedt ki a tartomány: 1992-ben Erdélyben, Csíkszentdomokoson majd – egy korábbi dél-indiai próbálkozás után – 1995-ben Kalkutta közelében – Barasaton telepedtek le a nővérek.

Az erdélyi alapítás

A segítónővérek Erdélyben való letelepedésének közvetlen előzményét a Szent Ignác születésének 500. évfordulójára, különböző szent ignáci lelkiségű közösségek által közösen szervezett 1991-es loyolai nemzetközi gyalogos zarándoklat képezte: a rend közép-európai tartománya lehetővé tette néhány erdélyi fiatal számára a részvételt ezen, azok számára pedig, akik nem kapták meg a szükséges spanyolországi vízumot, a nővérek Ausztriában kínáltak programot. Egy hónappal később, a két részcsoporthól összesen négyen visszatértek Bécsbe, a

tartományi központba, hogy jobban megismerjék a rendet, majd öt hónappal később felvételüket kérték a közösségbe¹⁰. Így indult el a kapcsolat a Gyulafehérvári Egyházmegye és a Segítőnővérek Közép-Európai Tartománya között, amelynek következtében, 1992-ben Márton Áron püspök szülőfalujában, Csíkszentdomokoson telepedtek le az első nővérek: egy ausztriai és egy magyarországi származású szerzetesnő¹¹. Kezdetben a plébánián laktak és (német) nyelvkurzusokkal valamint szegények, betegek, idősek látogatásával és támogatásával próbáltak segíteni a helyi lakosságnak. Helyi elképzelés és elvárás – részben egymással össze nem egyeztethető is – volt több oldalról. A nővérek pedig kész tervek nélkül érkeztek, hiszen a helyi szükségre akartak jelenlétükkel válaszolni, hitték, hogy Istennek terve van velük és vezeti őket: „Nem egy olyan Istenben hiszünk, aki kezdettől fogva kész koncepciót küld – hangsúlyozta a későbbi tartományfőnöknő, Gudrun Bohle a rend fennállásának 150. évfordulójára rendezett erdélyi ünnepségen –. Ellen akarunk állni annak a kísértésnek, hogy mi magunk mindent előre pontosan tudjunk és mindent kézben tartsunk. Isten ígéretében bízunk: 'Vezetlek abban az országban, amit mutatok neked'”¹².

Közben, 1992-94 között, plébániai, egyházmegyei és rendi összefogással felépült a csíkszentdomokosi templom melletti telken, amelyre Áron püspök évtizedekkel azelőtt egy női szerzetesházát álmodott meg, a Szent Margit Ház, amely különféle programoknak: lelkigyakorlatoknak, csendes hétvégéknek, plébániai együttléteknek, különféle találkozóknak ad helyet.

1994-ben tettek ideiglenes fogadalmat az első erdélyi nővérek, és rövidesen elkezdték apostoli munkájukat Erdélyben az első hazai segítőnővérek is. A közösség küldetése gyorsan bővült: lelkigyakorlatokkal, csendesnapokkal, katekézissel, a cserkész- és más ifjúsági meggyerekeprogramok támogatásával. 1995-ben Gyergyószentmiklóson is letelepedtek a nővérek¹³ és kezdetben – a német nyelv tanítása mellett – a plébánia munkájának szentelték idejük egy jelentős részét: különösen a jegyesoktatás, az elsőáldozási és bérnálási felkészítők megújításában valamint a hétköznapi lelkigyakorlatának bevezetésében játszottak döntő szerepet, de részt vettek más egyházközségi munkákban és a katekézisben is. Újabb három év elteltével, 1998-ban Marosvásárhelyen is megnyílt a segítőnővérek háza¹⁴, amely kezdetben elsősorban egyetemistáknak lett lelki otthonává (az első években néhány diáklány ott is lakott). Később, amikor már több erdélyi nővér hazatért ott is jelentősen bővült az apostoli munka területe. 2004-ben (egy év próbaidő után) Brassóban is otthont vettek a nővérek, mégpedig egy tömbházlakásban, hogy a vallásilag és nemzetileg egyaránt vegyes lakosság körében imádkozzanak és éljék küldetésüket, amelynek súlypontjai a lelki kíséret, ifjúsági és egyetemi pasztoráció valamint egy közeli faluban gyereketthoni gyerekekkel való foglalkozás voltak. Jelen cikk megírásának időpontjában a rendnek erdélyi származású 17 (15 örök- és 2 ideiglenes-) fogadalmas tagja, egy novíciája és egy jelöltje van. A fogadalmas nővérek közül kilencen élnek pillanatnyilag Erdélyben, négyen Ausztriában, ketten Indiában és egy-egy Magyar- illetve Németországban. A nővérek az évek során jelen voltak/vannak iskolákban (hitoktatóként, tanárként, tanítónőként) kórházakban (orvosként), szociális intézményekben (pedagógusként, szociális munkásként, szenvedélybetegekkel és hozzátartozóikkal foglalkozó szakemberként, családsegítőként, tanácsadóként), plébániákon (pasztorálásszisztensként, csoportvezetőként vagy azok képzőjeként stb.), egyetemi lelkészségeken, tanulmányi házakban (referensként vagy szervezőként) egyházmegyei munkaterületeken (ifjúsági és családpasztorációban valamint a Pasztorális Iroda munkatársaként) és különféle bizottságokban (zsinati, pasztorális és hivatásigazgató). Aktívan részt vettek/vesznek a Főegyházmegyei Szinódus munkálataiban majd a Pasztorális Terv kidolgozásában és mindkettő gyakorlatba ültetésének folyamatában, többen közülük kísérnek szentignáci lelkigyakorlatokat és vállalnak annak szellemében lelki kíséretet¹⁵.

Mi ennek a szerteágazó küldetésnek, majd hogyanem állandó változásnak és a nővérek gyakori helyválttatásának az oka? Továbbá: mi fogja egységbe ezt a sokszínűséget? Erre a kérdéskörre a közösség négy alappillére ad választ:

- a Konstitúció 15. pontjában kiemelt jézusi meghívás az ő küldetésében való osztozásra,
- az alapítónő egyedi viszonyulása az isteni Gondviseléshez,
- a Kongregáció karizmája valamint
- a szentignáci lelkiség

Jézus Krisztus küldetésében való részesedés

„Jézus Krisztus szeretete hívott egybe minket. Jézus Krisztus, akit az Atya küldött, követésére hív minket, hogy osztozzunk küldetésében” – olvashatjuk a rend Szabályzatában (Sz. 15). A Jézus Krisztushoz való kapcsolódás, az ő küldetésében való osztozás egyszerre jelent:

- állandó változást, úton levést, különféle élethelyzetekkel való szembesülést és
- az állandóságot a változásban.

A Jézus életére való tekintés, a tőle való tanulás (amely egyébként a szentignáci lelkigyakorlat második szakaszának/hetének központi témája is) adja az ösztönzést a helyválttatásra, amikor a küldetés teljesítése ezt követeli, az erőt a gyakran idegenben való éléshez. A jézusi felhívás: „menjete el az egész világra” • (Mk 16, 15) és az ő „szemlélése”, amint helységről helysére vándorol az Örömhír továbbadásának érdekében, forrásai és ihletői a készségnek: bárhová elmenni, ahová a küldetés szól, és ott felismerni Isten tevékeny jelenlétét valamint osztozni az helybeliek „örömeiben, reményeiben, gondjaiban” (Sz 22).

A jézusi küldetésben való részesedésből fakad a cselekvés sokszínűsége is: a küldetés konkrét helyén és időpontjában jelentkező szükség valamint „a küldött” talentumai és élethelyzete egyaránt befolyásolják azt, hogy egy-egy adott helyzetben a beteget gyógyító, a tanító, a szegények jogai mellett kiálló, a vigasztaló, az embereket meghallgató és útjuk egy-egy szakaszán őket elkísérő vagy a másokért szenvedő, a „barátaiért”, az egész emberiségért életét adó és feltámadó Krisztus képe kerül-e előtérbe. Utóbbi három, amely egymástól elválaszthatatlanul összetartozik, segít nemcsak a nehéz útszakaszok során a hűség megőrzésében és olykor a tehetetlenség elfogadásában, hanem biztosítja a küldetés folytonosságát akkor is, amikor a térbeli egyetemesség megélése betegség vagy öregség miatt már nem lehetséges, és amikor annak időbeli (pontosabban az időfelettségre) mutató dimenziója kerül előtérbe¹⁶: „A betegség, a tétlenségre utalás és az öregség arra szólít fel minket, hogy segítő nővéri hivatásunkat egy új, mélyebb szinten éljük meg” – hangsúlyozza a Konstitúció 31. pontja.

A küldetésnek ez a fajta értelmezése különös hangsúlyt fektet az Atya akaratának keresésére, a jézusi példa és mondás értelmében: „amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket” (Jn 20, 21). „A Rendbe való belépéskor amellelt döntünk, hogy közösen akarunk Istenre hallgatni...” (Sz 64) – áll a Konstitúció engedelmség-értelmezésében és: „A Rend hivatásához való közös hűségben a nővér, aki a küldetést adja (ti. a generális vagy a tartományfőnöknő), és a nővér, aki neki engedelmeskedik, egyaránt aláveti magát a Szentléleknek” (Sz 65).

Ez a keresés magába foglalja az az idők jeleinek vizsgálatát is, a kor gondjaira való „kreatív

válaszadást” (ld. Sz 14), amit a közösség az alapítási gondolathoz hűen valamint „a kockázatvállalás és a realizmus egészséges feszültségében” akar megélni (Sz. 29), kerülve a végleteket, annak tudatában, hogy „a kreativitás nélküli hűség terméketlen és már halott, a hűség nélküli kreativitás pedig örület”¹⁷.

A változások és mozgás közepette a jézusi példa és tanítás **állandóságra** való meghívást is jelent. A tevékenységek sokasága ugyanis felfűzhető (kell hogy legyen) egyetlen fonálra: az Örömhírnek konkrét cselekedetekkel való továbbadása és az embereknek az Istennel való találkozásra való segítése (Sz 25). Ez azonban egy állandó Krisztusra irányultságot, belé való gyökerezést jelent (ld. különösképpen Jn 15), szentignáci szóhasználattal élve „szemlélődést a cselekvésben” (contemplatione in actione), ami nem más, mint „a szentháromságos Istennel egységben lévő cselekvő szeretet és tevékenység”¹⁸. A monasztikus rendek életformájának példájából kiindulva, fogalmazhatunk úgy is, hogy ez az életforma a „stabilitas loci benső megélési formája”: hűség egy benső „helyhez”; annak a „szívbeli szentélynek” az őrzése és folyamatos hordozása, amelyet a Krisztus követésében járó „apostolkodó” személyek lelkük mélyén elvisznek a „Föld végső határáig”. Ez a „stabilitás” a záloga annak, hogy a munka ne aktivizmus, hanem az isteni műben való közreműködés, eredménye pedig ne teljesítmény, hanem gyümölcs legyen: imádság, tevékenység, szenvedés, közösség és kíséret, de mindez annak tudatában, hogy „Isten szeretete, amely mindent átalakít, meg nem érdemelt ajándék marad” (Sz 18).

A Gondviselésbe vetett bizalom

A saját törekvés és az isteni működésbe, mint ajándékba való bizakodás¹⁹ egymást kiegészítő jellege Eugenie Smet életében különös jelentőséggel bírt, olyanannyira, hogy a Gondviselésbe vetett bizalma néha látszólagos ellentétekhez is vezetett²⁰: miközben nagyszerű szervezőtehetségét maximálisan latba vetette mások javára, saját ügyében mégis mindent Isten „szívességétől” várt, jeleket kért tőle, így akarván „önmaga ellen” bizonyosságot szerezni (hiszen ő nem akart szerzetesrendet alapítani, de az isteni sugallat mégis erre ösztönözte őt), birtokolni kívánta Istent, hogy teljesen az Ő birtokába adhassa önmagát, „láttni akart, hogy vakon mehessen”: „Téged hallgatva, az imában és azon kívül, a Te akarodat teljesíteni anélkül, hogy nyugtalankodnék akár a múlt, akár a jövőért.”²¹ Isten pedig „ráhagyatkozott” ennek a léleknek a vágyára és mindig megadta neki a kért jeleket.

J. B. Montini, milánói érsek, a későbbi VI. Pál pápa így jellemezte Eugenie Smet életútját: „Ennek az életnek az érdekessége egy magasabb rendű tevékenység felfedezésében áll, amit gondviselészerűnek nevezünk, ami azonban semmiben sem akadályozza az emberi tevékenység szokásos ritmusát, ellenkezőleg, irányítja, megvilágosítja azt és erőt ad neki, hogy aztán egy ilyen tevékenység végén, sokkal inkább mint folyamata során még inkább felfedezhetővé válják a Gondviselés létezése.”²²

Ez a hozzáállás ösztönözte az segítőnővérek alapítónőjét és később is a rend tagjait arra, hogy a merészség és bizalom jegyében hozzák döntéseiket és éljék életüket annak tudatában, hogy Isten hűséges.

A Gondviselés – a latinból származó francia „providence” fogalomból kiindulva – Istennek nemcsak az emberek „gondját viselő”, hanem ugyanakkor „előre látó” szeretetét is jelentheti. Egy olyan előreletást, amelynek része a Teremtő által az egyes személyről és az egész

emberiségről „megálmodott kép”, amelynek megvalósulása célja is teremtettségüknek. Így a Gondviselésre való hagyatkozás magába foglalja az isteni hűségbe vetett bizalomból táplálkozó merészség megélését, de – túllépve a cselekvés határain – jelenti azt is: kitenni magunkat Isten „égető” és átalakító szeretetének, amely készsé tesz a vele való végső találkozásra.

Eugenie Smet számára a szenvedés, amely élete utolsó éveinek állandó kísérője, egyre inkább nemcsak „Isten kegyelme, hanem már a kettőjük kölcsönös szeretetének a helye, amely bekapcsolja őt Isten megváltói és tisztítói művébe. Ez a bizalom pedig elvezeti őt a szenvedés örömteli elfogadására, a belső békére, és Isten akaratának állandó igenlésére”²³.

A segítőnővéri karizma aktualitása

A szenvedésnek és a szeretetnek ilyenfajta összefonódása saját életében arra indította Gondviselésről nevezett Máriát, hogy „kapcsolatba hozza azt a tisztító szeretetnek azzal a tapasztalatával, amelyben azoknak van részük, akik belépnek az Istennel való végső találkozásba”²⁴. A tisztítótűz misztériumának mint radikális szeretettapasztalatnak a szemlélése (a tisztítótűz mint „Isten égető szeretetének kazánja”) az, ami aktuálissá teszi a Segítőnővérek karizmáját, szemben a 19. századi Franciaország jámborsági gyakorlatával, amelyben a földi szenvedés vállalása a túlvilági kínok elkerülésének feltétele volt.

Pretôt Patrick domonkos teológus (a párizsi Institut catholique docense), aki „az alapítási intuíció” megszületésének liturgikus vonzatát elemezte, „az eszkatológiának, az eukarisztiának és a szeretetnek” abban történő összakapcsolódásáról beszél ²⁵.

Ebből a szemléletmódból fakad a cél: hozzájárulni ahhoz, hogy minden ember (élő és halott) *mint szeretettapasztalatot élhesse meg az Istennel való találkozást*, amely már itt a Földön elkezdődik²⁶. Ez jelenti a testvériséget mindazokkal, akik átmenetet élnek meg, azoknak a kísérését, akik a tisztulás útját járják, akiket elfelejtettek, akik peremre szorultak, akiknek a leginkább szükségük van az Örömhírré.

Az új alapítást lelkeségében, akárcsak tevékenységében teljesen átítatja **a szentek közösségének misztériuma**, ami elvezet az egyházzal (nemcsak a küzdővel, hanem a szenvedővel és a megdicsőülttel is) és az emberiség egész családjával való közösségre is.

A szentek közösségébe vetett hit Francoise Durand (teológus és cikkének megírásakor franciaországi tartományfőnöknő) szerint jelenti²⁷:

- **az előttünk járók felé fordulást**: különös tekintettel azokra, akiket már elfeledtek itt, a Földön (avagy Christiane Hourticq kifejezésével élve „a történelem elfeledettjeivel való szolidaritást”²⁸), de annak tudatában is, hogy a megholtak mindannyian, „veszélyes emlékek számunkra, hiszen „életmódjuk kihívás és kritika saját hitünk számára”;
- felhívást a jelenben **a testvériség megteremtésén való fáradozásra**, azaz az igazságosság, minden ember méltóságának tiszteletben tartása és mindenki megbecsülése érdekében való cselekvésre²⁹;
- és a jövőre nézve **a remény táplását**, hiszen minden ember, az élők és megholtak egyaránt várják Krisztus második eljövételét.

A túlvilágra vonatkozó keresztény ígéret ugyanis – Sylvie Robert szavaival élve – egyrészt megakadályoz abban, hogy „az emberi horizontot lecsökkentsük arra, amit ismerünk, de még

arra is, amit elégtelenségünkől és projekcióinkból kiindulva várunk” másrészt „ahelyett, hogy menekülési ösvénnyé lenne, visszaküld minket a jelenbe, hogy meghalljunk egy ismeretlen hívást, amely megnyitja a jelent, anélkül, hogy elértéktelenítené azt. Örökké tesz bennünket az Ország számára, amelynek a jelenléte szítja a várakozást”³⁰.

A segítőnővéri karizma jelenti tehát egyfelől azt, hogy a szenvedő lelkek iránti szeretet egyesül „a minél konkrétabb, aktívabb és egyetemesebb apostoli munkával” (ez XII. Piusz pápa szerint „egyik erős karakterjegye Eugenie Smet spirituális fizionomiájának és annak a sajátos jegynek, amelyet Isten neki akart adni”³¹), másfelől pedig, hogy a látható tevékenységet, a negyedik fogadalomként ismert, ún. „hősies szeretet felindítása” (Sz 5) egészíti ki. A Konstitúció 21. pontjában ezt olvashatjuk: „Mindent odaadunk azoknak, akik ezen a világon vagy a túlvilágon a tisztulás útját járják, mindazt, amink van és ami vagyunk. Nincs más biztonságunk, mint Isten nagylelkűsége.”

A szentignáci lelkiség

az első időktől fogva nagy jelentőséggel bírt a közösség karizmájának kibontakozásában, és annak a módnak megtalálásában, ahogyan a nővérek Isten nagyobb dicsőségére és a lelkek javára dolgoztak. „Lehet, hogy Ignác óvta meg Gondviselésről nevezett Máriát kora egyik veszélyétől, attól, hogy hogy tekintetét a tisztító tűzben szenvedő lelkekre szögezve tartsa; talán ő teszi nekünk lehetővé jobban meghallani, hogy a láthatatlannal való törődés a láthatóban történik és hogy a látható csak a láthatatlan horizontjában látható helyesen...”³²

Itt csak néhány pontot szeretnék kiemelni, amelyek a segítőnővéri élet- és cselekvési módot meghatározzák:

- Istent keresni és megtalálni mindenben (ami a már említett „szemlélődés a cselekvésben” elvvel egybecseng): egy jelszó, amely megnyit az egyetemességre és amely arra tanít, hogy semmi sem túl profán, amibe az ember „beengedi” Istent. Ennek szellemében értendő az alapítónői mondás is: „minden jóban segíteni, bármi legyen is az” (Sz. 27).
- Az embereket segíteni teremtettségük céljának elérésében: avagy, amint azt a karizma kapcsán említettük: az embereket az Istennel való találkozáshoz kísérni.
- Mindent Isten nagyobb dicsőségére („Ad maiorem Dei gloriam”): megadja nemcsak a hivatás és küldetés alapmotivációját, hanem egyben a legfőbb kritériumot is, amikor két vagy több jó közötti választásra kerül sor.
- A megkülönböztetés és rendszeres kiértékelés, amelyekre Szent Ignác iskolája hasznos módszereket kínál, a jó választások előfeltétele valamint a hozott döntések bírāja (mindkettőt előírja a Konstitúció 28. pontja).
- A belső szabadságra, a Szent Ignác által sokat hangsúlyozott indifferenciára (nem a közöny, hanem az elfogadásra való készség értelmében) való törekvés az isteni végtelen szeretetre adott válasz szerves része, ugyanakkor előfeltétele a különféle élethelyzetek, -körülmények és küldetések nyitott szívvel való elfogadásának.
- Szent Ignác lelkigyakorlata nemcsak a rendi képzés középpontja és a rendszeres lelki megújulás kerete, hanem dinamikája, egymást követő és átjáró szakaszainak tudatos megélése a hétköznapi életben, életforma is: Isten szeretetének és az ember teremtettsége céljának felismerése, a személyes bűnösség és árnyoldalak fel- és elismerése, Isten irgalmának befogadása, Jézus Krisztus megismerése és az ő követésére irányuló mindig megújítandó döntés, a keresztet hordozó Krisztus melletti kitartás, a

Feltámadott örömeiben való osztozás, az elmélkedés a szeretet elnyerése és a „suscipe” • („Vedd és fogadd el...”) imában történő önátadás.

„Ez a lelkeség azt is magával hozza, hogy szerzetesi életünk formája elég idegen az egyházmegyében – írta 2006-ban Gudrun Bohle akkori tartományfőnöknő Erdélyre utalva –. (...) Mindenesetre mi hisszük, hogy a mód, ahogyan imádkozunk, és ahogyan Istennel alakítjuk életünket, éppen itt és most nagy segítség. Olyan kontextusban, ahol sok minden gyorsan változik, hitünk szerint ott is lehet Istent keresni és megtalálni, ahol a régi formák összetörnek. (...) Épp amikor a modern világgal való szembesülés során úgy tűnik, hogy néhány szeretett hagyomány nem tart tovább, mi azon fáradozunk, hogy olyan hitet adjunk tovább, amely az egész embert érinti: a szívet és az értelemet, érzéseket és élettörténeteket, a művészetet stb. Ez lehetséges az egyházban és az egyházzal.”³³

A tanulmány a következő kötetben jelent meg:

MINDEN KEGYELEM!

A 65 ÉVES JAKUBINYI GYÖRGY ÉRSEK KÖSZÖNTÉSE

Szerkesztők: Marton József, Oláh Zoltán

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT–Verbum, BUDAPEST–KOLOZSVÁR 2011

¹HAMON, Auguste: *Révérnde Mère Marie de la Provindence*. Paris 1919, 306.

² Ezt a Szabályzatot a II. vatikáni zsinatot követő megújulási folyamat során, az alapítói sugallathoz és a közösség hagyományához hűen, teljesen átdolgozták. Mai formáját 1984-ben nyerte el, és 1987. június 7-én hagyta jóvá a Szentszék. Az erre vonatkozó Dekretumot ld.: *A Tisztítóútzben Szenvedő Lelkeket Segítő Nővérek Kongregációjának Szabályzata*, Párizs é.n. 3-4.

³ A betegekkel való törődés alakulásáról a Társaság életében ld. BRAILLON, Agnes: „*L'œuvre des malades*“ *aux origines*. Előadás egy 1979-es rendi képzésen. Kézirat, 1.

⁴ Ld. *Gesellschaft der Helferinnen der Seelen im Fegefeuer – Gründungstexte*, Paris, é.n. 22.

⁵ Ld. *Gründungstexte*. Különösen a 7. rész: 241-260.

⁶ Részletes leírást ld. RENÉ-BAZIN, Marie : *Sie lebte ihren Namen*. Wien 1950, 148–174.

⁷ HERTLING , L.M. osztrák jezsuita bevezetője in : *Eugenie Smet – Maria von der Vorsehung*. Regensburg, 1929. 10.

⁸Ld. KASPER, Brigitta (aki a Közép-európai Tartomány felépítésében és a zsinat utáni megújulási folyamatban kulcsszerepet játszott) 1956-ban történt belépésére való emlékezését in „...*Du aber wähle das Leben... – 100 Jahre Helferinnen in Wien*. Wien 1997. 79.

⁹Ld „*Du aber...*”. 10–11.

¹⁰ DARVAS Piroska, a csoport egyik tagja beszámolója alapján: *Helferinnen in Rumänien*. Kézirat. é.n. 1.

¹¹ Az alapításról ld. Gyulafehérvári Érseki Levéltár (a továbbiakban: GYÉL) 159/1992

¹² BOHLE, Gudrun: *Gondviselésről nevezett Mária és szándékai – 150 évvel ezelőtt és ma*. Előadás a Segítőnővérek Kongregációjának 150. évfordulójára rendezett ünnepségen. Marosvásárhely 2006. február. Kézirat, 2.

-
- ¹³ Ld. GYÉL 72/1995.
- ¹⁴ Ld. GYÉL 1152/1997.
- ¹⁵ Bővebben ld. *A Tisztítóűzben Szenvedő Lelkeket Segítő Nővérek Kongregációja* – emlékfüzet a rend 150 éves fennállásának jubileumára, Marosvásárhely 2006.
- ¹⁶ A segítőnővéri fogalomtárban nagy jelentőséggel bíró egyetemességet Elisabeth Oberson (francia teológus, a rend jelenlegi nemzetközi vezetőségének tagja tagolja) osztja fel egyik értekezésben térbelire és időbelire. Nála az időbeli egyetemesség jelenti az eszkatológiai dimenziót is, hiszen magába foglalja az örökkévalóságot is. Ld. OBERSON, Elisabeth: *Appelés à vivre*. Kézirat. é.n. 5–6.
- ¹⁷ DURAND, Françoise: *Notre présence au monde. Rencontre de laïcs, 2 mars 2008*. Kézirat, 12
- ¹⁸ WITWER, Toni: *Contemplativus in actione – Beschaulich im Handeln*. In: *Geist und Leben – Zeitschrift für christliche Spiritualität* 455. (4/2010), 251.
- ¹⁹ Ld. pl. Sz 34.
- ²⁰ Ld. DE CERTEAU, Michel: *Eugénie Smet, fondatrice des Sœurs Auxiliatrices*. In : *Christus* 215 (2007 július), 364.
- ²¹ DE SEYSSEL, Chantal: *Intineraire spirituel de la Bienheureuse Marie de la Providence*. Doktori értekezés, Párizs 1960, 116–118.
- ²² GARDEY DE SOOS, Thérèse : *Eugénie Smet – Bienheureuse Marie de la Providence. Comme à travers le feu*. Paris 1996, hátlap
- ²³ Ld. DE CERTEAU, 368–369.
- ²⁴ Ld. MEDEVIELLE, Geneviève : *Annexe sur les Sœurs Auxiliatrices*. In: *Les fines dernières* (Szerk. Médevielle, Geneviève), Paris 2008, 169.
- ²⁵ A sugallat ugyanis Mindenszentek ünnepének estéjén, az egyháznak a halottakért való imájában, eukarisztikus keretek között született: A korabeli liturgikus szokás szerint november elsején a Mindenszentek második vesperását a halottakért végzett első vesperás követte, és Eugénie Smet ennek a hivatalos egyházi imának a végén, a szentségkitétel alatt kapta az indíttatást egy a tisztítóűzben szenvedőkért létrehozandó imaközösség, másnap pedig a szentmisében, az áldozás utáni hálaadása során a szerzetesközösség megalapítására. Ld. PRETOT, Patrick: *Eucharistie, charité et eschatologie*. In: *Les fines derniers*, 84–85.
- ²⁶ Ezt tükrözi Gondviselésről nevezett Mária következő fohásza is: „Ó, Istenem, mennyire szomjazom arra, hogy megszerettesselek téged”. Ld. DE SEYSSEL, Chantal: Doktori értekezés, 176.
- ²⁷ Ld. DURAND, Françoise: *Sainteté et communion*. In: *Auxiliatrices* 2007, 14–15.
- ²⁸ HOURTICQ, Christiane: *Le purgatoire a-t-il fait son temps?* Kézirat. é.n.
- ²⁹ Ezt emelte ki az alapítási intuíció egyik legaktuálisabb következményeként a rend jelenlegi generális főnöknője az alapítás 150. jubileuma kapcsán. Ld. FLICK, Elisabetta: *Une année Jubilaire*. In: *Auxiliatrices* 2006, 7.
- ³⁰ ROBERT, Sylvie: *La promesse d'une communion universelle. Eugénie Smet, fondatrice des Sœurs Auxiliatrices*. In: *Les fines dernières*. 13–14.
- ³¹ GARDEY DE SOOS, Thérèse : *Eugénie Smet*, hátlap
- ³² ROBERT, Sylvie sa: *L'urgence de l'Heure dans les Exercices de saint Ignace de Loyola*. In: *Les fines*

dernières, 149.

³³ BOHLE, Gudrun: *Gondviselésről nevezett Mária és szándékai*. 4.